

Nr 385.

Av herr **Näsgård** och herr **Persson, Ivar**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till tryckfrihetsförordning m. m.

I propositionen nr 230 har Kungl. Maj:t framlagt förslag till ny tryckfrihetsförordning. Propositionen bygger på det betänkande, som förra året framlades av särskilt för ändamålet tillkallade sakkunniga.

I propositionen ha emellertid på vissa punkter ändringar vidtagits i de sakkunnigas förslag. Så är fallet med bland annat reglerna för anonymitetsskyddet i sjunde kapitlet av förslaget till tryckfrihetsförordning. Sålunda föreslås enligt § 3 i detta kapitel att om meddelande, som enligt 1 kap. 1 § andra stycket avlämnats för offentliggörande i tryckt skrift, icke blivit infört i skriften och om det innefattar ärekränkning mot enskild person, gälla om ansvar för sådan ärekränkning vad i lag är stadgat. Vidare föreslås i samma kapitel att person, som lämnat ovan avsett meddelande, kan ställas till ansvar för brott mot tystnadsplikt, som ålegat honom på grund av allmän befattning, eller om han i och för utövändet av allmän tjänsteplikt erhållit kännedom om förhållande, vars röjande skulle innefatta brott mot rikets säkerhet eller varom han eljest enligt lag eller författning haft att iakttaga tystnad. I sådana fall skall gärningen åtalas och straffas enligt vad därom är stadgat.

Beträffande frågan om ansvar för ärekränkning ha de sakkunniga ansett, att det i princip skall stå envar fritt att lämna uppgifter och underättelser i vad ämne som helst, då syftet härmed är offentliggörande i tryckt skrift. En begränsning har dock av de sakkunniga gjorts i fråga om den personkrets, till vilken meddelandet får lämnas. Det av de sakkunniga föreslagna stadgandet omfattar meddelande till författare eller utgivare eller, om för skriften finns särskild redaktion, till denna. Detta stadgande innebär således, att meddelaren blir fri från ansvar för sitt meddelande, oavsett om detta inflyter i skriften eller ej. Men bortsett härifrån blir varje fortspridande av meddelandet, som icke är nödvändigt för att möjliggöra dess offentliggörande i skriften, straffbart enligt vanliga regler.

Chefen för justitiedepartementet har emellertid föreslagit, att om meddelandet icke blivit infört i skriften och om det innefattar ärekränkning mot enskild person, skall ansvar för ärekränkning gälla enligt vad därom i lag är stadgat. Detta synes vara en regel, vars tillämpning i praktiken

skulle komma att ge upphov till oformligheter. På grund av det arbetsätt, som den moderna tidningspressen tillämpar, kan det mycket väl hända, att ett meddelande, som lämnats för offentliggörande i tryck, icke kan av utrymmesskäl beredas plats i tidningen vid avsett tillfälle, och sedan kan dess nyhetsvärde ha sjunkit så starkt, att det icke anses lämpligt att införa meddelandet i ett annat nummer. Om nu meddelandet skulle innefatta ärekränkning mot enskild person kan meddelaren i det senare fallet ställas till ansvar men icke i det förra, då skriftens ansvarige utgivare kommer att bära det juridiska ansvaret. Det kan faktiskt komma att bero på tillfälligheternas spel, om meddelaren skall ställas till ansvar eller icke. Detta kan icke stå i god överensstämmelse med den sedan gammalt tillämpade principen att delaktighetsansvar vid tryckfrihetsbrott är utesluten. En sådan ordning kan icke anses tillfredsställande. Stadgandet i första stycket av § 3 i kap. 7 av förslaget till tryckfrihetsförordning bör därför utgå.

Beträffande tystnadsplikten är intet att erinra mot förslaget om ansvar för meddelare, som brutit densamma i frågor, som beröra rikets säkerhet. Däremot kan det vara tveksamt huruvida ansvar skall utkrävas för brott mot tystnadsplikt, som stadgats i lag men som icke berör rikets säkerhet. Övervägande skäl tala dock för att ansvar utkräves även i detta fall. Det skulle nämligen vara otillfredsställande, om t. ex. hemliga skriftermål, yrkeshemligheter eller uppgifter om behandling av könssjukdomar hos namngivna personer kunde offentliggöras i skrift. De sakkunniga ha i de båda nämnda fallen föreslagit, att meddelare skall ställas till ansvar för brott mot tystnadsplikt. Departementschefen har emellertid gått ännu längre än de sakkunniga och föreslagit, att ansvar skall kunna utkrävas även när tystnadsplikten föreskrivits genom i administrativ väg utfärdad förordning. Detta måste anses vara synnerligen otillfredsställande och kan ge upphov till rena godtycket. Genom en sådan bestämmelse skulle det bli möjligt för Kungl. Maj:t eller underordnade civila och militära myndigheter att praktiskt taget helt förhindra tidningspressen från varje insyn i den offentliga förvaltningens verksamhet. Man skulle nämligen utan några restriktiva inskränkningar kunna utfärda förordningar om tystnadsplikt rörande allt, som sker inom förvaltningens ram. Under sådana förhållanden skulle kanske ingen i allmän tjänst anställd person våga lämna några upplysningar till tidningspressen. Nyhetsförmedlingen från den offentliga förvaltningen skulle med stöd av det föreslagna stadgandet kunna begränsas till allenast det, som kommer från auktoriserade kanaler. Befattningshavarnas yttrandefrihet skulle på detta sätt kunna göras illusorisk och den fria kritiken av missförhållanden i förvaltningen helt förhindras.

Stadgandet om ansvar för brott mot tystnadsplikt måste därför begränsas till vad i lag är stadgat om sådan plikt.

Med anledning av vad som sålunda anförts hemställes,

att riksdagen för sin del måtte besluta att § 3 i kap. 7 av förslag till tryckfrihetsförordning skall äga följande lydelse:

Uppenbarar den, som på grund av allmän befattning eller i och för utövandet av allmän tjänsteplikt erhållit kännedom om förhållande, vars röjande skulle innefatta brott mot rikets säkerhet eller varom han eljest enligt lag haft att iakttaga tystnad, vad han sålunda erfarit, må ehuru sådant meddelande skett för offentliggörande i tryckt skrift gärningen åtalas enligt vad därom är stadgat.

Om ansvar för utlämnande av allmän handling, som skall hållas hemlig, stadgas i den särskilda lag, som avses i 2 kap. 1 §.

Stockholm den 13 maj 1948.

Bernhard Näsgård.

Ivar Persson.
